VII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka (nr 264)**
- **Komisji Zdrowia (nr 214)**

z dnia 9 lipca 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka (nr 264)

Komisji Zdrowia (nr 214)

9 lipca 2015 r.

Komisje: Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Zdrowia, obradujące pod przewodnictwem posła **Tomasza Latosa (PiS)**, przewodniczącego Komisji Zdrowia, kontynuowały rozpatrzenie:

– sprawozdania podkomisji nadzwyczajnej o poselskim projekcie ustawy o uzgodnieniu płci (druk nr 1469).

W posiedzeniu udział wzięli: **Jerzy Kozdroń** sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, **Sławomir Neumann** sekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia wraz ze współpracownikami, **Karolina Grenda** dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wraz ze współpracownikami, **Grażyna Janaszek** główny specjalista w Departamencie Świadczeń Emerytalno-Rentowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz ze współpracownikami, **Lalka Podobińska** wiceprezes Fundacji Trans-Fuzja, **Zbigniew Lew Starowicz** konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii, **Stanisław Dulko** członek zarządu Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Longina Grzegrzułka, Daniel Kędzierski, Maria Taurogińska-Kopeć, Maciej Zaremba** – z sekretariatów Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Magdalena Klorek, Łukasz Nykiel** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Witam bardzo serdecznie panie i panów posłów uczestniczących we wspólnym posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Zdrowia. Witam panów ministrów i zaproszonych gości. Witam przedstawicieli mediów. Szanowni państwo, dzisiejszy porządek dzienny obrad obejmuje kontynuację rozpatrzenia sprawozdania podkomisji nadzwyczajnej o poselskim projekcie ustawy o uzgodnieniu płci, druk nr 1469. Czy są jakieś uwagi do porządku obrad? Nie słyszę. Stwierdzam zatem, że porządek obrad został przyjęty.

Chciałem państwu przypomnieć, że procedowanie zostało przerwane po przyjęciu art. 10. Dziś procedowanie projektu ustawy rozpoczniemy od art. 11. Bardzo proszę, rozpoczynamy procedowanie. Czy są uwagi do art. 11? Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator Łukasz Nykiel:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, chcielibyśmy zgłosić uwagi do art. 11. W pierwszej kolejności proponujemy, żeby połączyć treść ust. 3 oraz ust. 1 i stworzyć z tych dwóch ustępów jeden i oczywiście oznaczyć go jako ust. 1. Ja przeczytam może najpierw proponowaną redakcję, a później wyjaśnię skąd te zmiany. Ust. 1 otrzymałby brzmienie: Prawomocne postanowienie uwzględniające wniosek o uzgodnienie płci wraz z odpisem nowego aktu urodzenia stanowią podstawę niezwłocznego sporządzenia i wydania dokumentów potwierdzających kwalifikacje, wykształcenie, staż pracy oraz stan zdrowia wnioskodawcy uwzględniających nowe dane osobowe. I zdanie drugie: Dokumenty sporządza i wydaje ich wystawca albo jego następca prawny. Naszym zdaniem przeniesienie treści ust. 3 czy wkomponowanie jego treści do ust. 1, zapewni większą czytelność tej regulacji, z uwagi na fakt, że w ust. 3 projektodawca posłużył się sformułowaniem „wystawca dokumentu, o którym mowa w ust. 1”. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, to dokumenty potwierdzające kwalifikacje, wykształcenie, staż

pracy oraz stan zdrowia, więc naszym zdaniem tak naprawdę treść normatywna ust. 3 skupia się na tym, żeby prawomocne postanowienie było podstawą niezwłocznego sporządzenia i wydania dokumentów, a po drugie, iż te dokumenty sporządza i wydaje ich wystawca albo jego następca prawny.

Druga uwaga do ust. 2. Proponujemy skreślić wyraz „nowych" z uwagi na fakt, iż ust. 1 posługuje się sformułowaniem „dokumenty uwzględniające nowe dane osobowe". Dlatego też wystarczy odesłanie: o których mowa w ust. 1, bez dookreślenia, że są to nowe dokumenty, gdyż już z ust. 1 wynika, że dokumenty z tego ustępu muszą uwzględniać nowe dane osobowe.

Ostatnia, czysto legislacyjna uwaga do ust. 4, a można powiedzieć nawet, że redakcyjna. Wyraz „lub" przed wyrazem „sądu" znajdujący się na końcu tego ustępu, zastąpić spójnikiem „albo". Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Proszę uprzejmie rząd o opinię do tych zaproponowanych poprawek. Pan minister Kozdroń, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Jerzy Kozdroń:

Nie mam żadnych uwag.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

To znaczy prosiłbym o bardziej precyzyjną opinię. Nie wiem czy przedstawi ją nam minister Neumann czy minister Kozdroń. Czy uważacie państwo te zmiany za zasadne, czy je popieracie, czy też nie? Chciałbym, żeby wszystko było jasne w tej kwestii.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Panie przewodniczący, ta zmiana nie wprowadza żadnego novum legislacyjnego, żadnej nowości. To jest po prostu zmiana redakcyjna, czyli po prostu jest to bardziej precyzyjnie legislacyjnie oddana rzeczywistość.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Mam pytanie do Biura Legislacyjnego. Rozumiem, że tak czy inaczej ktoś powinien przejąć tę poprawkę, tak? Powinniśmy ją głosować, czy może powinniśmy traktować ją wyłącznie jako poprawkę redakcyjną?

Legislator Łukasz Nykiel:

Panie przewodniczący, ta uwaga, jak też zaznaczył pan minister Kozdroń, jest uwagą legislacyjną i nie wymaga ona przejęcia. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze, dziękuję bardzo. Czy są inne uwagi? Pani przewodnicząca, bardzo proszę.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Dziękuje bardzo. Ja również akceptuję tę propozycję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Czy są jeszcze jakieś inne uwagi? Nie słyszę. W takim razie przechodzimy do głosowania art. 11 wraz z korektą zaproponowaną przez Biuro Legislacyjne. Ponieważ nie mamy tu innej możliwości, to będziemy głosować tradycyjnie, a nie przy pomocy kart. Bardzo proszę sekretariaty Komisji, o przygotowanie się do liczenia głosów. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem art. 11? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? 28 osób głosowało za, nikt nie był przeciwny, 12 osób wstrzymało się od głosu. Stwierdzam, że art. 11 został przyjęty.

Przechodzimy do Rozdziału 4 „Przepisy zmieniające, przejściowe i końcowe". Art. 12. Bardzo proszę. Pani poseł Arent.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, proponujemy, aby dotychczasowy art. 12 stał się art. 13, natomiast art. 12 otrzymałby brzmienie: W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny dodaje się art. 156^1 w brzmieniu: Nie popełnia przestępstwa określonego w art. 156 § 1, kto dokonuje nieodwracalnych interwencji

medycznych, mających na celu korektę zewnętrzną lub wewnętrzną cech płciowych w stosunku do osoby transseksualnej za jej zgodą. Chciałabym uzasadnić moją propozycję. Nauka jest zgodna co do tego, że nieznana jest przyczyna transseksualizmu. Nie wiadomo również, jak skutecznie można go leczyć i czy w ogóle można mówić, że jest to choroba. Również środowiska transseksualne podnoszą, że nie chcą, by chorobą bądź zaburzeniem w ogóle takie zjawisko określać, gdyż miałoby to wymiar dyskryminujący. Zgodnie z takimi żądaniami podążają wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia, która w następnym najbliższym zestawieniu ICD usunie transseksualizm z kategorii zaburzeń. W konsekwencji nie wiedząc, czy transseksualizm jest chorobą, a mając ewidentne wskazówki, że świat podąża w kierunku depatologizacji zjawiska i uznania, że ani chorobą, ani zaburzeniem transseksualizm nie jest. W związku z tym projektodawcy proponują tu rozwiązanie przynajmniej niekonsekwentne, utrwalające patologizujący obraz transseksualizmu. Należy zauważyć, że ustawa dotycząca osób transseksualnych nie reguluje w ogóle kwestii legalności operacji korekty płci, których skutkiem jest pozbawienie zdolności płodzenia.

Należy to rozumieć albo jako błąd projektodawców, niezauważona dotychczas luka ustawowa, albo jako traktowanie transseksualizmu jako patologicznego stanu chorobowego, który wymaga leczenia. Jeśli bowiem uznać, że transseksualizm chorobą nie jest, to nie można powoływać się na legalność zabiegów adaptacyjnych na podstawie celu leczenia, gdyż w razie braku choroby cóż miałoby być leczone? Wydaje się więc pożądane wprowadzenie specjalnego kontratypu o treści wyżej zaproponowanej, który rozstrzygałby o legalności zabiegów korekty płci na osobach transseksualnych. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są jakieś inne zgłoszenia w dyskusji w tym punkcie? Proszę uprzejmie, najpierw Biuro Legislacyjne, bo widzę, że są innego rodzaju zastrzeżenia…

Poseł Irena Tomaszak-Zesiuk (PO):

Ja mam bardzo krótkie pytanie do pani, która przed chwilą mówiła.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Biuro Legislacyjne ma uwagi do art. 12, czy do tej poprawki?

Legislator Łukasz Nykiel:

Panie przewodniczący, do art. 12, jak również do tytułu Rozdziału 4. Ja się zgłaszałem, gdy pan przewodniczący mówił o tym, iż przechodzimy do Rozdziału 4, bo mamy czysto legislacyjną propozycję do tytułu. Natomiast co do poprawki, to prosilibyśmy, żeby najpierw ministerstwo się do niej odniosło.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze. Przekazujemy już też poprawkę. Czy pan mecenas ma poprawkę, która była przed chwilą odczytywana?

Legislator Łukasz Nykiel:

Nie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

W takim razie zostanie ona panu przekazana. Zanim oddam głos panu ministrowi, bardzo proszę panią poseł o wypowiedź.

Poseł Irena Tomaszak-Zesiuk (PO):

Ja chciałabym tylko poprosić panią poseł Arent o wyjaśnienie słowa kontratyp, ponieważ go nie rozumiem.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę, pani poseł.

Poseł Iwona Arent (PiS):

To jest zachowanie danego typu, które nie jest przestępstwem. Chyba wszyscy rozumieją, o co chodzi.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja myślę, że może pan minister to wyjaśni i przy okazji odniesie się też do poprawki. Poproszę też o opinię Ministerstwo Zdrowia. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Jeżeli chodzi o kontratyp, to tak jak powiedział pan poseł Kalisz, jest to zachowanie, które po prostu nie podlega karaniu. Ustawa przewiduje takie kontratypy. To jest na przykład obrona konieczna, a więc nawet jeśli wyrządzę komuś krzywdę i szkodę na zdrowiu i ciele, to nie popełniam przestępstwa, ponieważ działam w obronie koniecznej. Jest to kontratyp w stosunku do czynu zabronionego. Tak samo tutaj ta propozycja polega na tym, że jest to kontratyp w stosunku do art. 157. Przy czym my nie popieramy tej poprawki. Dlaczego jej nie popieramy? Ponieważ wychodzimy z założenia, że transseksualizm jest chorobą i możemy mówić o tym, że jeżeli jest chorobą, to powinna ta choroba być leczona, więc zabiegi chirurgiczne w tym momencie są prawnie dopuszczalne. Nie ma podstawy do tego, żeby wprowadzać do Kodeksu karnego takiego wyróżnika. My na wyraźne żądanie i oczekiwanie ze strony Ministerstwa Zdrowia odstąpiliśmy od tego kontratypu, ponieważ początkowo też nie bardzo mieliśmy świadomość, że to jest rzeczywiście choroba.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

To wszystko, panie ministrze, tak?

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

To wszystko.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeszcze pan minister Neumann, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia Sławomir Neumann:

Wypada tylko się zgodzić z panem ministrem Kozdroniem i tu nie ma nic więcej do dodania.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze. Ja mam pytanie do panów ministrów. Co będzie w sytuacji, kiedy Światowa Organizacja Zdrowia uzna, że transseksualizm nie jest chorobą, to czy będziemy musieli wówczas nowelizować ustawę? Może jednak warto zastanowić się, bo nie zawsze opozycja chce zrobić coś złego, tylko chce poprawić ustawę, która jest przyjmowana.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

To znaczy, panie przewodniczący, ja nie bardzo wiem, czy poprzez głosowanie możemy przyjąć, że coś jest chorobą lub nie. Może rzeczywiście Komisja Zdrowia może takie uchwały podejmować i przesądzać czy coś jest chorobą, czy nie. Gratuluję dobrego samopoczucia, ale może zapytajmy profesorów, którzy tutaj są?

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja obawiam się, że niektóre decyzje, które są podejmowane w WHO i były podejmowane w przeszłości, według mojej wiedzy, panie ministrze, były podejmowane w formie głosowania. Nie będę przywoływał innej anomalii, która była kiedyś traktowana jako choroba i wskutek właśnie głosowania, panie ministrze, proszę mi wierzyć, uśmiech na pana twarzy jest niezasadny, w głosowaniu przyjęto, że od pewnego momentu nie będzie ona uznawana za chorobę. Oczywiście możemy pozostać przy swoim zdaniu. Najpierw pani przewodnicząca Mucha, a później pan przewodniczący Orzechowski.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Dziękuję bardzo. Proszę państwa, ja przede wszystkim chciałam powiedzieć, że przyjmuję tę poprawkę, jako poprawkę, która jest wynikiem dobrych intencji. Nie doszukuję się tu żadnych złych intencji. Chciałabym też państwa poinformować o tym, że podczas obrad podkomisji dość długo dyskutowaliśmy na ten temat i przeważyły argumenty za tym, żeby takiego przepisu w tej ustawie nie było, bo jest to ustawa, która dotyczy kwestii prawnych, a nie medycznych. To jest de facto ustawa, która skupia się na procedurze prawnej, a nie na kwestiach medycznych. Po bardzo wielu dyskusjach i argumentach formułowanych z Ministerstwa Zdrowia uznaliśmy, że tego typu zmiana jest

po prostu w tej ustawie niepotrzebna. Wszelkie kwestie regulujące obszar medycznych interwencji, znajdują się w standardach medycznych i w różnego rodzaju dokumentach, które tego obszaru dotyczą. To nie jest obszar dla tej ustawy, ale tak jak mówię, przyjmuję tę poprawkę jako coś, co w swoim założeniu było podyktowane pozytywnymi intencjami. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Jeszcze pan przewodniczący Orzechowski, bardzo proszę.

Poseł Maciej Orzechowski (PO):

Ja chciałem powiedzieć to samo, o czym mówiła pani poseł Mucha. Dodam tylko jeszcze, że podczas poprzedniego posiedzenia wspólnie obradujących Komisji Zdrowia i Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka pan minister Igor Radziewicz-Winnicki to doskonale wyjaśniał i mówił o klasyfikacji ICD-10 zawierającej jednostki chorobowe. Jest to klasyfikacja powstająca w WHO między innymi na drodze konsensusu ekspertów i pewnie też głosowania. Oczywiście trwają prace nad klasyfikacją ICD-11, ale dziś obowiązującą w świecie medycznym jest klasyfikacja ICD-10, gdzie zapisane są poszczególne jednostki chorobowe. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pan poseł Piotrowicz, bardzo proszę.

Poseł Stanisław Piotrowicz (PiS):

Dziękuję bardzo. Ja tylko jednym zdaniem chciałem się odnieść do tej dyskusji. Jeżeli dobrze pamiętam, to jedna z opinii do tego projektu ustawy, to chyba była opinia prokuratora generalnego, wskazywała właśnie na potrzebę wprowadzenia tej poprawki. Jeżeli dobrze pamiętam oczywiście.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Będziemy głosować, tylko jeszcze przedtem zapytam Biuro Legislacyjne odnośnie do samej poprawki i jej ewentualne umieszczenia, czy ona byłaby przed Rozdziałem 4, czy może w Rozdziale 4?

Legislator Łukasz Nykiel:

W Rozdziale 4.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Czyli w takim razie musimy odnieść się, przepraszam państwa za zamieszanie, bo nie zauważyłem zgłoszenia Biura Legislacyjnego, najpierw do tytułu, a potem będziemy przyjmować bądź odrzucać tę poprawkę. Bardzo proszę, panie mecenasie.

Legislator Łukasz Nykiel:

Tak, panie przewodniczący. Dziękuję bardzo. Do tytułu rozdziału mamy drobną uwagę legislacyjną i proponujemy nadać tytułowi brzmienie: Zmiany w przepisach obowiązujących. Wynika to z zasad techniki prawodawczej i poglądów doktryny na to, iż należy unikać łączenia w jednym rozdziale przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych, gdyż przepisy przejściowe i końcowe mają zupełnie inny charakter, niż przepisy zmieniające. To pierwsza uwaga. Natomiast proponowany tytuł: Zmiany w przepisach obowiązujących, wynika z tego, że taką formułę zalecają zasady techniki prawodawczej. Jest to uwaga tylko i wyłącznie legislacyjna i nie wymaga przejęcia. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze. W takim razie proszę tylko przeczytać, jak będzie brzmiał ten tytuł rozdziału?

Legislator Łukasz Nykiel:

Rozdział 4 – Zmiany w przepisach obowiązujących.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jak rozumiem, nikt nie jest przeciwny z pań i panów posłów, bo jest to uwaga czysto techniczna i legislacyjna. W takim razie rozumiem, że tytuł rozdziału został przyjęty w nowym brzmieniu.

Przechodzimy do głosowania poprawki zgłoszonej przez panią poseł Arent. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? 12 osób głosował za, 27 osób było przeciw i nikt się nie wstrzymał. Stwierdzam, że poprawka nie została przyjęta.

Wracamy zatem do art. 12. Dyskusja już właściwie została częściowo przeprowadzana, ale chciałbym jeszcze dopytać Biuro Legislacyjne, czy do art. 12 są uwagi? Bardzo proszę.

Legislator Łukasz Nykiel:

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysokie Komisje, mamy kilka uwag o charakterze redakcyjnym, jak również dwie poprawki, które wymagałyby przejęcia przez kogoś z pań lub panów posłów. Jeśli chodzi o te poprawki, to tutaj prosiłbym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, z którego inicjatywy te poprawki są wnoszone. Natomiast ja ograniczę się w zakresie poprawek jedynie do przeczytania proponowanego brzmienia. Pierwsza poprawka dotyczy zmiany brzmienia pkt 5 w zmianie pierwszej, dotyczącego zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Karnym. Propozycja jest taka, żeby pkt 5 nadać następujące brzmienie: Zawiadomienie o zmianie danych osobowych dokonane na podstawie orzeczenia uzgadniającego płeć, sporządzone przez kierownika urzędu stanu cywilnego, i tutaj dodajemy następujące wyrazy: „lub upoważnionego przez niego pracownika urzędu stanu cywilnego”. To jest poprawka do zmiany pierwszej.

Natomiast jeżeli chodzi o zmianę drugą, to tutaj jest, po pierwsze, uwaga legislacyjna polegająca na tym, żeby w innym miejscu dodać ustęp proponowany w tekście sprawozdania podkomisji. Chodzi więc o to, żeby zamiast dodania ust. 2f po ust. 2e, po ust. 2c dodać ust. 2ca z uwagi na fakt, iż ten przepis powinien znaleźć się przed ust. 2d, co wynika z systematyki ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym.

Natomiast niezależnie od tego jest jeszcze jedna poprawka. Prosilibyśmy Ministerstwo Spraw Wewnętrznych o stanowisko, ale najpierw odczytam proponowane brzmienie. W pkt 2 w art. 12 po ust. 2c dodaje się ust. 2ca w brzmieniu: Zawiadomienie sporządzone przez kierownika urzędu stanu cywilnego lub upoważnionego przez niego pracownika urzędu stanu cywilnego zawiera dotychczasowe imię (imiona) i nazwisko, nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, nazwisko rodowe matki, dotychczasowy numer PESEL, zmienione imię (imiona) oraz nazwisko i nowy numer PESEL, informację o zmianie płci, a także imię, nazwisko, stanowisko oraz podpis osoby sporządzającej zawiadomienie. To jest poprawka do zmiany drugiej.

Mamy jeszcze uwagę do pkt 3 i ewentualnie też pytanie do strony rządowej, bo wydaje się, że należałoby się zastanowić nad zastąpieniem wyrazów „imienia bądź imienia i nazwiska”, które występują w tym dodawanym ust. 1g, na wyrazy: imienia (imion) albo imienia (imion) i nazwiska, z uwagi na fakt, iż z art. 19 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym wynika, że zapytanie o karalność musi zawierać imiona, z czego wniosek, że w rejestrze figuruje imię albo imiona, a one też podlegają zmianie w postanowieniu uwzględniającym wniosek o uzgodnienie płci. W związku z tym tego rodzaju korekta wydaje się zasadna.

Mamy też pytanie do strony rządowej odnośnie do lit. b) w pkt 4, chyba głównie do Ministerstwa Sprawiedliwości, na wniosek którego dodana została zmiana w ustawie o Krajowym Rejestrze Karnym. Przepis w tej chwili w proponowanym brzmieniu stanowi, że „Jeżeli możliwości techniczne na to pozwalają, informacje, o których mowa w ust. 1–3a, przekazywane są za pomocą systemu teleinformatycznego”. Należałoby wyjaśnić, skąd zmiana tego przepisu także w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1–3, bo te informacje, które są zawarte w tych ustępach, nie są przedmiotem nowelizacji w art. 22. Wydaje się, że ta zmiana nie jest konieczna i dlatego też mielibyśmy propozycję innego brzmienia: Jeżeli możliwości techniczne na to pozwalają, informacje, o których mowa w ust. 3a, a więc te informacje, które dodajemy tym projektem, przekazywane są za pomocą systemu teleinformatycznego. Ta ostatnia uwaga wymaga również przejęcia przez posłów z uwagi na fakt, że jest ona merytoryczna. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Muszę powiedzieć, że jest to dość skomplikowane. Czy macie państwo na piśmie te poprawki, żebym mógł też na to spojrzeć? Mam też pytanie do rządu, czy pan minister jest przygotowany, żeby od razu odpowiedzieć na to pytanie?

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Tak.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

My się z tymi propozycjami Biura Legislacyjnego zgadzamy i proponujemy dodanie ust. 4a, ponieważ w dotychczasowych przepisach ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym w ust. 4 mówi się, że informacje, o których mowa w ust. 1–3a, przekazywane są za pomocą systemu teleinformatycznego, czyli tutaj wprowadzony jest oblig. Proponujemy fakultatywność poprzez dodanie ust. 4a stanowiącego, że jeżeli możliwości techniczne na to pozwalają, informacje, o których mowa w ust. 3a, czyli tylko te z urzędu stanu cywilnego, przekazywane są za pomocą systemu teleinformatycznego. Czyli po prostu nie wiemy, czy będzie możliwość przekazania za pomocą systemu teleinformatycznego z USC do Krajowego Rejestru Karnego tych informacji i dlatego przewidujemy fakultatywność, że jeżeli będą możliwości techniczne, to tak.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Rozumiem. Poproszę o opinię Biuro Legislacyjne, ale mam też przy okazji pytanie. Chodzi mi o ust. 3, bo zaproponowaliście państwo tam pewną zmianę, dotyczącą imienia bądź imion, a ja chciałem zapytać, czy podobna zasada nie powinna dotyczyć nazwiska bądź nazwisk? Są też nazwiska rodowe, które są czasami dwuczłonowe i czy nie wymagałoby to doprecyzowania? Bardzo proszę o odpowiedź na propozycję pana ministra i na moje pytanie.

Legislator Łukasz Nykiel:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Odpowiadając może w pierwszej kolejności na pana pytanie, to naszym zdaniem nawet nazwisko dwuczłonowe nadal jest nazwiskiem w rozumieniu przepisów prawa.

Natomiast odnosząc się do wypowiedzi pana ministra, to absolutnie zgadzamy się z tą argumentacją. Ta poprawka jest oczywiście jak najbardziej zasadna i bardzo byśmy jeszcze prosili MSW o ewentualne przedstawienie uzasadnienia poprawek do pkt 1 i 2. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Czy jest przedstawiciel MSW? Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Karolina Grenda:

Dziękuję, panie przewodniczący, za udzielenie mi głosu.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Tylko proszę mówić bliżej mikrofonu i prosiłbym o przedstawienie się.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Karolina Grenda, dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jeszcze raz dziękuję za udzielenie mi głosu. Jeżeli chodzi o uzupełnienie tego punktu, to chodzi o to, że ustawa – Prawo o aktach stanu cywilnego enumeratywnie wymienia czynności, które wykonuje sam kierownik urzędu stanu cywilnego, bądź też upoważniony przez niego pracownik i akurat ta czynność nie musi obciążać kierownika urzędu stanu cywilnego. Tę czynność może wykonywać uprawniony pracownik urzędu stanu cywilnego. Tylko z tego powodu jest prośba o uwzględnienie tej poprawki w ustawie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są inne uwagi? Nie słyszę. W takim razie przejdziemy do głosowania poprawek. Ja myślę, że zaczniemy od tych poprawek, które wymagają przejęcia przez posłów, rozumiejąc, że pozostałe poprawki nie wymagają głosowania, więc po przyjęciu poprawek przyjmiemy je głosując nad całym artykułem. Gdyby pan mecenas był uprzejmy przeczytać pierwszą poprawkę, która wymaga przejęcia, to bardzo proszę i pytam, czy ktoś z pań bądź panów posłów przejmuje tę poprawkę? Bardzo proszę.

Legislator Łukasz Nykiel:

Pierwsza poprawka dotyczy zmiany pierwszej i nadania brzmienia: w art. 11 w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu: Zawiadomienie o zmianie danych osobowych dokonane na podstawie orzeczenia uzgadniającego płeć, sporządzone przez kierownika urzędu stanu cywilnego lub upoważnionego przez niego pracownika urzędu stanu cywilnego.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jak słyszę, poprawka została już przejęta przez panią przewodniczącą Muchę, a zatem przechodzimy do głosowania. Kto z pań i panów posłów jest… Albo inaczej, bo jeżeli rzeczywiście sprawa jest oczywista, to zapytam, czy jest ktoś przeciwny wobec propozycji przyjęcia tej poprawki? Nie słyszę. W takim razie stwierdzam, że poprawka została przyjęta.

Proszę o przeczytanie drugiej z poprawek.

Legislator Łukasz Nykiel:

Druga poprawka dotyczy zmiany drugiej i nadania następującego brzmienia: w art. 12 po ust. 2c dodaje się ust. 2ca w brzmieniu: Zawiadomienie sporządzone przez kierownika urzędu stanu cywilnego lub upoważnionego przez niego pracownika urzędu stanu cywilnego zawiera dotychczasowe imię (imiona) i nazwisko, nazwisko rodowe, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, nazwisko rodowe matki, dotychchczasowy numer PESEL, zmienione imię (imiona) oraz nazwisko i nowy numer PESEL, informację o zmianie płci, a także imię, nazwisko, stanowisko oraz podpis osoby sporządzającej zawiadomienie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Jak rozumiem, ta poprawka również została przejęta przez panią przewodniczącą. W takim razie pytam, czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny propozycji przyjęcia tej poprawki? Nie słyszę. Stwierdzam, że poprawka została przyjęta.

Jest jeszcze trzecia poprawka. Bardzo proszę.

Legislator Łukasz Nykiel:

Jest jeszcze trzecia poprawka, panie przewodniczący, do zmiany czwartej i nadania nowego brzmienia lit. b): dodaje się ust. 5 w brzmieniu: Jeżeli możliwości techniczne na to pozwalają, informacje, o których mowa w ust. 3a, przekazywane są za pomocą systemu teleinformatycznego. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani poseł Mucha również przejęła tę poprawkę. W takim razie, czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny wobec propozycji przyjęcia tej poprawki? Nie słyszę. Stwierdzam, że poprawka została przyjęta.

Przechodzimy do głosowania nad całością art. 12 wraz z przyjętymi poprawkami i zmianami czysto legislacyjnymi, zaproponowanymi przez Biuro Legislacyjne. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem art. 12? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? 24 osoby głosowały za, nikt nie był przeciwny, 10 osób wstrzymało się od głosu. Stwierdzam, że art. 12 został przyjęty.

Przechodzimy do art. 13. Bardzo proszę, pani poseł Arent.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, proponuję, aby w art. 13 skreślić ust. 2, dodawanego art. 4a w ustawie z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska. Projektowany przepis wprowadza możliwość zmiany imienia u osoby małoletniej, która przeszła korektę płci, z uwagi na obowiązek posiadania pełnej zdolno-

ści do czynności prawnych, które ustanawia art. 5 ust. 1 projektowanej ustawy. Wydaje się, że ten przepis jest albo pusty, albo w konsekwencji powinno się go usunąć, albo też dotyczy innych osób niż te, które zostały zakresowo objęte projektem, czyli na przykład osób interseksualnych. Niezależnie od powyższego wydaje się wyjątkowo niebezpieczne umożliwianie zmiany imienia na bezpłciowe u osoby małoletniej, która cierpi na zaburzenia tożsamości płciowej, na przykład wynikające z interseksualizmu. Powoduje to wprowadzenie niejako trzeciej płci, co może powodować, że taka osoba będzie całkowicie zdezorientowana, co w przypadku osoby małoletniej może mieć ogromne konsekwencje psychiczne i niebezpieczne jest doprowadzenie do sytuacji, kiedy osoba małoletnia nie będzie wiedziała, kim tak naprawdę jest, mężczyzną czy kobietą lub też będzie w tej sferze swobodnie decydować. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuje bardzo. Czy są inne uwagi w tej sprawie? Bardzo proszę, pani przewodnicząca.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Ja bym tylko prosiła, żebyśmy w tym punkcie stworzyli specjalistom możliwość zabrania głosu.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja miałem taki zamiar, ale przedtem chciałem zapytać panie i panów posłów, czy ktoś chce zabrać głos? Nie słyszę. W takim razie, udzielam głosu specjalistom. Nie wiem, czy pan profesor, czy może jeszcze ktoś inny chciałby zabrać głos w tym punkcie, ale mówimy tutaj tylko o ust. 2, dotyczącym osoby nieletniej, a nie o całym art. 13. Bardzo proszę.

Konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii Zbigniew Lew Starowicz:

Tutaj nie ma niebezpieczeństwa trzeciej płci, zresztą wiele osób ma imiona, które są nijakie, a prawdę mówiąc, również wielu mężczyzn, ma imiona obu płci, jak na przykład znany nam pan Rokita, bo o ile wiem, to ma on na drugie imię Maria. Mnie się wydaje, że tutaj nie ma o co kruszyć kopii, że istnieje niebezpieczeństwo wprowadzenia trzeciej płci, bo takiej płci nie ma. Uważam, że ten przepis może zostać.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy jeszcze ktoś chciałby się wypowiedzieć? Proszę uprzejmie.

Członek zarządu Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego Stanisław Dulko:

Jeżeli można, panie przewodniczący, szanowni posłanki i posłowie, ja się nazywam Stanisław Dulko i jestem lekarzem seksuologiem. W uzupełnieniu chciałem powiedzieć, że przy aktualnym stanie wiedzy przyjmuje się, że dziecko między 3 a 5 rokiem życia doskonale zna swoją tożsamość płciową. Zazwyczaj nie ma żadnych wątpliwości i już jest ukształtowane. Często to dziecko domaga się zmiany imienia. Jest wielu rodziców, którzy przychodzą do mnie ze swoimi dziećmi, które stawiają warunki, że nie pójdą do przedszkola, jeżeli nie będę miała nowego imienia, czy nie pójdę do zerówki itd. Więc tu obawa o pomyłkę czy błąd w praktyce właściwie nie istnieje. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuje bardzo. Ja też pozwolę sobie na pewną uwagę w tej sprawie i ewentualnie proszę o odniesienie się do niej. Ja nie tyle traktowałbym to jako trzecią płeć, bo tak to zostało zinterpretowane i pewnie też tak można, ale ja zastanawiam się nad czymś innym. Jeżeli w ustawie mówimy o tym, że dokonujemy aktu zmiany płci po osiągnięciu dorosłości, czyli po osiemnastym roku życia, to jest tutaj pewna niekonsekwencja. Dodatkowo nie mówimy o tych sprawach medycznych, o których panowie profesorowie wspomnieli, tylko mówimy o zmianie imienia. Czyli to nie jest nawet kwestia, czy znany skądinąd jeszcze nie tak dawno parlamentarzysta, miał drugie imię żeńskie, zresztą pokreślmy, że to było drugie imię. Raczej mówimy o pewnej sytuacji, kiedy dochodzi do zmiany tego imienia i dotyczy to osoby nieletniej. Jak rozumiem intencje wnioskodawców, istnieje pewna możliwość pogubienia się w sytuacji, kiedy dotyczy to osoby jeszcze niedojrzałej, stąd jak rozumem, intencja zostawienia całej reszty, a jedynie wyłączenia tej sytuacji. Natomiast po osiągnięciu dorosłości, kiedy będzie można podejmować również inne decyzje, człowiek jest bardziej dojrzały i bardziej świadomy swoich decyzji

i wtedy ewentualnie będzie on mógł podjąć dalsze kroki. Ja to tak zrozumiałem i w moim przekonaniu przede wszystkim o to tutaj chodzi i również o pewną spójność z pozostałą treścią ustawy. Jeżeli mogę prosić, to proszę o ewentualną odpowiedź na to pytanie i zaraz będę udzielał głos ministerstwu i Biuru Legislacyjnemu. Bardzo proszę.

Konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii Zbigniew Lew Starowicz:

Podobnie myślę.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję uprzejmie. Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, chcielibyśmy zwrócić uwagę, iż poprawka pani poseł nie zawiera konsekwencji. Otóż proponowane brzmienie art. 13 ust. 2 i 3 w tym przepisie, są ze sobą ściśle powiązane. Ust. 3 odnosi się do zmiany imienia osoby małoletniej, czyli do treści ust. 2, która następuje na wniosek przedstawiciela ustawowego. W związku z tym, jeżeli pani poseł chce doprowadzić do wyeliminowania tej regulacji, bo jak rozumiem taki jest cel, czyli uniemożliwić zmianę imienia osoby małoletniej, to poprawka powinna również polegać na skreśleniu ust. 3. To jest, panie przewodniczący, jedna uwaga dotycząca kompletności poprawki, natomiast w przypadku jej przyjęcia będziemy mieli również uwagi do ust. 1 w art. 13, czyli w dodawanym art. 4a. W przypadku odrzucenia poprawki chcielibyśmy również zgłosić uwagi redakcyjne do ust. 2 i 3.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Rozumiem. Dziękuję uprzejmie. Jeżeli dobrze rozumiem, zanim oddam głos przedstawicielowi ministerstwa, i to jest też ewentualnie moje pytanie do pani przewodniczącej Muchy, inną sprawą jest kwestia intencji tej ustawy i tego, co chcemy tą ustawą regulować, a inną sytuacją może być to, kiedy może nastąpić nieoczekiwana sytuacja, proszę mnie ewentualnie skorygować, że to rodzic jako osoba, która ma możliwości działań prawnych, podejmie decyzję za dziecko, bo na przykład będzie chciał mieć dziecko innej płci niż to, które się urodziło i z jakichś względów dokona zmiany imienia wbrew woli dziecka. Czy jest to możliwe? Bo mam takie obawy, czytając ten artykuł. Bardzo proszę, pani przewodnicząca.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Panie przewodniczący, gdyby tak było, to przecież ten rodzic nadawałby takie imię tuż po narodzeniu dziecka, jakie by chciał. Wydaje mi się, że nie do końca łapiemy tutaj logikę. To nie jest możliwe z wielu różnych powodów i doprecyzowuje to ust. 3, natomiast my naprawdę wychodzimy naprzeciw sytuacjom, o których mówią eksperci, czyli o dzieciach, które bardzo wcześnie mają absolutne i bardzo stabilne przekonanie o własnej tożsamości płciowej. Pojawiają się takie sytuacje, kiedy w szkole to dziecko ma problemy, czy nie chce pójść do przedszkola, czy nie chce iść do szkoły, czy na jakimś etapie zmiany szkoły chce na przykład dokonać takiej zmiany, która pozwoli na zgodne z własnym postrzeganiem płci funkcjonowanie w społeczności. Chciałabym tylko przypomnieć, że ten projekt w swoim pierwotnym kształcie był znacznie dalej idący. My właściwie jesteśmy na takim absolutnym minimum, jeśli chodzi o wyjście naprzeciw potrzebom tych dzieciaków. Więc ten drobny, naprawdę niewielki ukłon w stronę tych dzieci, które mają jednak olbrzymi dyskomfort bycia w innej tożsamości płciowej niż ta biologiczna i umożliwienie im zmiany imienia na takie, które nie określa płci, to jest naprawdę minimum tego, co możemy dla tych dzieciaków zrobić. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja wprawdzie nie wiem, jakie to miałoby być imię, żeby było neutralne, więc proszę o podpowiedź. Bardzo proszę, pani poseł Arent.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Ja zgłosiłam się w kwestii formalnej. Zgodnie z sugestią pana legislatora, przedłożona poprawka powinna zmierzać również do usunięcia ust. 3, więc złożyliśmy taką poprawkę na piśmie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę, pani poseł Grodzka.

Poseł Anna Grodzka (niez.):

Panie przewodniczący, takimi imionami może być na przykład Maks czy Aleks i to są takie imiona, które nie posiadają takiego nacechowania. Natomiast ja chcę powiedzieć i podkreślić to, o czym mówili eksperci, że mamy bardzo wiele przypadków dramatów i samobójstw. Przykładem może być sprawa Dominika, chłopca, który popełnił samobójstwo z tego powodu, że ubierał się inaczej niż inni chłopcy. Był odbierany jako osoba homoseksualna. Presja dzieci w szkole doprowadziła do tego, że dzieciak popełnił samobójstwo. To jest głośna sprawa w ostatnich dniach w mediach. Samobójstw w grupie osób transpłciowych właśnie w wieku jeszcze niedojrzałym jest bardzo wiele. To, co mówią lekarze, ja potwierdzam swoimi doświadczeniami z Fundacji Trans-Fuzja, w której działałam przez wiele lat. Bardzo proszę szanowną Komisję o głosowanie przeciwko tej poprawce, która zmierza do usunięcia rozwiązania, które po prostu przynosi ulgę. To rozwiązanie nie zmienia niczego w życiu tego człowieka, pozwala natomiast dziecku, które na przykład przychodzi z gimnazjum do szkoły średniej, zacząć w niej funkcjonować już w płci, którą odczuwa psychicznie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Poproszę teraz o opinię ministerstwo.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Chciałem powiedzieć, że w ust. 3 mamy zawarte przesłanki, kiedy przedstawiciel ustawowy może wystąpić o zmianę imienia. To nie jest widzimisię takiego przedstawiciela ustawowego czy rodzica, który mówi tak: ja chcę, żeby moja Marysia była teraz Marianem. To nie jest tak. Mamy wyraźny zapis, że do wniosku przedstawiciela ustawowego załącza się orzeczenie wydane przez lekarza ze specjalizacją w zakresie psychiatrii lub seksuologii, które stwierdza występowanie tożsamości płciowej odmiennej od płci wpisanej do aktu urodzenia. Przy czym to wszystko odbywa się w trybie postępowania administracyjnego, czyli przeprowadza się postępowanie dowodowe. Organ administracyjny, czyli jak rozumiem, będzie to urzędnik stanu cywilnego, przeprowadzi postępowanie w sprawie zmiany imienia. W przepisie jest mowa o tym, że nadawane imię ma być neutralne, a więc takie, które nie będzie skutkowało tym, że w razie sytuacji, kiedy miałoby się to odwrócić u tego dziecka, to będzie ono mogło być zachowane, bo jest traktowane zarówno jako imię męskie jak i imię żeńskie. Natomiast chodzi o to, co powiedziała pani poseł Grodzka, my musimy po prostu ludziom ułatwiać życie i nie możemy doprowadzać do sytuacji krańcowych, że dziecko popełnia samobójstwo, bo wtedy czujemy się współodpowiedzialni za to, że takich regulacji nie przewidujemy, tym bardziej że to jest taka regulacja czasowa.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Opinia Ministerstwa Zdrowia, bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MZ Sławomir Neumann:

Popieramy Ministra Sprawiedliwości i traktujemy to jako jeden z elementów prowadzonej terapii, więc…

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Czy może pan mówić głośniej, bo ja nic nie słyszę.

Sekretarz stanu w MZ Sławomir Neumann:

Popieram pana, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Jeszcze jeden z ekspertów zabierze głos. Bardzo proszę, panie profesorze.

Członek zarządu Polskiego Towarzystwa Seksuologicznego Stanisław Dulko:

Przepraszam, ale zgłaszam się z racji tego, że jesteśmy obecni. Po pierwsze, my prowadziliśmy badania w zakresie myśli i tendencji samobójczych oraz samobójstw realnie podjętych w grupie osób transpłciowych. Wskaźnik osób, które wykazują tendencje i posiadają myśli samobójcze wyniósł ponad 90%. To była obserwacja wielu tysięcy osób. Poza tym 65% osób w tej grupie podejmowało realne próby samobójcze. Oni oczywiście przeżyli, natomiast ci, który skutecznie dokonali samobójstwa, to zrozumiałe jest, że jest to liczba niewiadoma. To jest bardzo poważne, bo stawka jest bardzo wysoka, gdyż dotyczy zdrowia i życia młodych ludzi. My tu sobie siedzimy i dyskutujemy, jakby to chodziło o wyprawę na bal karnawałowy albo na bal przebierańców, a to jest być albo nie być tych ludzi. To jest jeden wymiar sprawy.

Drugi wymiar sprawy jest taki, że w tej chwili, kiedy są otwarte granice, bardzo wiele tych osób wyjeżdża za granicę i tam bez problemu przyjmują takie imiona, jakie im odpowiadają. Wracając do Polski, oczywiście z racji obywatelstwa, muszą przejść procedurę zgodnie z prawem, jakie obowiązuje w kraju, którego się posiada obywatelstwo, ale z tego powodu jest po prostu przemieszczanie się, żeby ułatwić i uporządkować sobie życie. Myślę więc, że skoro jesteśmy w środku Europy, to stać nas na taki gest wobec tych osób, żeby nie musiały one opuszczać kraju. Wiele się dyskutuje, że młodzież wyjeżdża, ale wyjeżdża między innymi z powodu braku zrozumienia i tolerancji oraz właściwych przepisów dla osób, które wymagają takiej pomocy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo, panie profesorze. Oczywiście szanując i rozumiejąc problemy tych chorych osób, to mam wrażenie, że mimo wszystko troszkę mówimy o innych sprawach, bo zmiana imienia nie uchroni nikogo przed ostracyzmem. Być może w niektórych sytuacjach, poprzez swego rodzaju deklarację, problem ostracyzmu będzie jeszcze większy. To jest kwestia, której nie będziemy tutaj rozstrzygać. Czym innym jest obiektywny problem tych osób, a czym innym jest kwestia tego, o czym w tej chwili dyskutujemy. Przynajmniej ja tak to widzę.

Myślę, że przejdziemy już do głosowania, bo sprawa jest absolutnie jasna. Jest poprawka zgłoszona przez panią poseł Arent, którą będziemy teraz głosować. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? 7 osób głosowało za, 29 osób głosował przeciw, nikt się nie wstrzymał. Stwierdzam zatem, że poprawka nie została przyjęta.

Będziemy zatem głosować cały art. 13. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, Wysokie Komisje, tak jak już wcześniej sygnalizowaliśmy, mamy uwagi redakcyjne do brzmienia art. 13, który znajduje się w sprawozdaniu podkomisji. Pierwsza uwaga dotyczy wydzielenia ust. 2 i 3 do odrębnego artykułu, który będzie oznaczony jako art. 4b, a w związku z tym ulegnie również zmianie polecenie nowelizacyjne w art.13, gdzie zmiana będzie polegała na dodaniu art. 4a i art. 4b. Propozycja wynika z tego, iż w ust. 1 wnioskodawcy regulują kwestie zmiany nazwiska, wynikającej z postanowienia uwzględniającego wniosek o uzgodnienie płci, czyli tego trybu zasadniczo uregulowanego w ustawie, czyli trybu sądowego. Natomiast ust. 2 i ust. 3 dotyczy trybu administracyjnego, tak jak powiedział pan minister, dotyczy wyłącznie zmiany imienia i dotyczy wyłącznie osoby małoletniej. W związku z tym, że są to dwie różne konstrukcje i dwie różne instytucje prawne, taki zabieg w naszej ocenie jest celowy.

Ponadto w ust. 1 chcielibyśmy skreślić wyraz „wnioskodawcy", to jest pierwszy wyraz w drugiej linijce tekstu, biorąc pod uwagę fakt, iż ustawa o zmianie imienia i nazwiska nie definiuje tego pojęcia. To jest pojęcie używane na gruncie procedowanej ustawy, zaproponowane w słowniczku ustawy o uzgodnieniu płci. Równocześnie chciałam powiedzieć, że po skreśleniu tego wyrazu, przepis jest dostatecznie precyzyjny.

Kolejna zmiana w obecnym ust. 2, polega na tym, żeby po wyrazie „od", a przed wyrazem „płci", skreślić jako zbędny wyraz „jej".

Natomiast zmiana ostatnia dotyczy ust. 3 i ma na celu doprecyzowanie tego przepisu. Po wyrazach „zmiana imienia" chcielibyśmy dodać wyrazy: osoby, o której mowa w ust.

2. Ponieważ ten przepis dotyczy właśnie osoby małoletniej, stąd konieczne jest jego doprecyzowanie.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie ministrze, bardzo proszę o opinię.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Przychylam się do tych zmian redakcyjnych, zaproponowanych przez Biuro Legislacyjne. Jednocześnie wyrażam zgodę i przyznaję rację, że te regulacje należy zamieścić w ustawie w dwóch osobnych artykułach. Wtedy ust. 1 byłby bez ustępu, tak?

Legislator Magdalena Klorek:

Tak jest.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Ust. 1 byłby bez ustępu, ponieważ on dotyczy zupełnie innych osób, a więc osób pełnoletnich. Natomiast art. 13a, jak byśmy go tak roboczo nazwali, dotyczyłby osób małoletnich. Przy czym w ust. 3, o którym mówiła pani mecenas, byłoby odwołanie do ust. 1, a nie do ust. 2.

Legislator Magdalena Klorek:

Można?

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę, pani mecenas.

Legislator Magdalena Klorek:

Po wyrazie „imienia" dodalibyśmy wyrazy: osoby, o której mowa w ust. 2.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

W ust. 1.

Legislator Magdalena Klorek:

Przepraszam. Oczywiście jeżeli Komisja wyrazi zgodę na przyjęcie uwag legislacyjnych, to będzie to oczywiście odesłanie do ust. 1 w art. 4b.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Tak.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie ministrze, czy to wszystko?

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Tak.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Proszę w takim razie Biuro Legislacyjne o podpowiedź, co mamy przegłosować.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, w ocenie Biura to są zmiany o charakterze legislacyjnym, w związku z tym nie wymagają one przejęcia przez posłów. Natomiast po tej akceptacji mamy jeszcze jedną wątpliwość, którą chcielibyśmy poddać ocenie ministerstwa. Otóż w art. 4a ust.1 mowa jest o tym, że zmiany nazwiska można dokonać w związku z uzgodnioną płcią wynikającą z postanowienia uwzględniającego wniosek o uzgodnienie płci, czyli tego postanowienia, które będzie wydawane przez Sąd Okręgowy w Łodzi, co wynika z przepisów procedowanej ustawy. Natomiast jednocześnie w art. 11 wnioskodawcy przewidują możliwość wydania nowych dokumentów na podstawie orzeczenia wydanego w trybie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego albo na podstawie art. 31 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, ponieważ w tej chwili przed wejściem w życie ustawy tak zwane uzgodnienie płci mogło być dokonywane właśnie w trybie powództwa na podstawie art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego albo w trybie administracyjnym na podstawie art. 31 ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego. Pytanie raczej do przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, czy istnieje potrzeba uzupełnienia art. 4a ust. 1 również

o orzeczenia wydane na podstawie art. 189 k.p.c. i art. 31 już nieobowiązującej ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego? Czy te osoby mogą korzystać z innych regulacji przewidzianych w tej ustawie, czyli w ustawie o zmianie imienia i nazwiska?

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Powiem szczerze, że nie słyszałem do końca, po prostu pani mecenas takim cieniutkim głosikiem mówi, że ja po prostu…

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Ja myślę, że pani mecenas mówi tak jak trzeba, tylko sprawa jest dość skomplikowana i ja bym proponował…

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Ja mam propozycję, żebyśmy to postanowienie zastąpili orzeczeniem, bo wtedy mamy i wyrok, i postanowienie. Do nowych stanów prawnych wydaje się postanowienie nie w trybie procesu, a dotychczas zapadały wyroki w trybie spornym.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę jeszcze o odpowiedź panią dyrektor. Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący, za udzielenie mi głosu. Tak, zgadzamy się z uwagą pani legislator. Uważamy, że powinno to mieć zastosowanie również do orzeczeń wydanych na podstawie art. 189, ponieważ takie będą jeszcze funkcjonowały w obiegu.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Rozumiem, pani mecenas, że to jest poprawka, którą ktoś musiałby przejąć, w tej sytuacji.

Legislator Magdalena Klorek:

Tak, panie przewodniczący. My ją możemy przygotować. Ona byłaby wzorowana na treści art. 11 ust. 2, czyli dodalibyśmy wyrazy „orzeczenia wydanego na podstawie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego albo na podstawie art. 31 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego". Takie ostatecznie brzmienie miałby art. 4a.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Rozumiem, że pani poseł Mucha chce przejąć tę poprawkę. Mamy osobę, która przejęła tę poprawkę, będziemy musieli zatem przejść do głosowania. Pani mecenas, żeby wszystko było jasne, jak powinniśmy głosować?

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, proponujemy w pierwszej kolejności przegłosować zmiany redakcyjno-legislacyjne, które zostały zaproponowane przez Biuro Legislacyjne, w drugiej kolejności tę poprawkę. Jeżeli poprawka zostanie odrzucona, to mamy treść art. 13 z podziałem na dwa artykuły i z naniesieniem uwag legislacyjnych, jeżeli państwo przyjmą poprawkę, to my już to naniesiemy w art. 4a.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze, ale rozumiem, że po przyjęciu poprawek zarówno legislacyjno-redakcyjnych, jak i poprawki merytorycznej, tej drugiej, tak czy inaczej będziemy głosować art. 13, który będzie rozdzielony na dwie części? Tak?

Legislator Magdalena Klorek:

Będą go państwo głosować jako art. 13. Kwestia podziału na art. 4a i 4b to już jest kwestia legislacyjna.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze, dziękuję uprzejmie. W takim razie. Czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny propozycji przyjęcia pierwszej poprawki redakcyjno-legislacyjnej zaproponowanej przez Biuro Legislacyjne? Nie widzę. Zatem stwierdzam, że ta poprawka została przyjęta.

Jest druga poprawka, merytoryczna, również zaproponowana przez Biuro Legislacyjne. Czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny wobec przyjęcia tej poprawki? Nie widzę. Stwierdzam, że ta poprawka również została przyjęta.

Przechodzimy do głosowania całego art. 13. Po tej szerokiej dyskusji, jak również w sytuacji, o której wcześniej rozmawialiśmy, czyli poprawek zaproponowanych przez panią poseł Arent, która nie została przyjęta. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem art. 13? Dziękuję bardzo. Kto jest przeciw? Dziękuję. Kto się wstrzymał od głosu? Za głosowało 26 osób, 9 przeciw, nikt nie wstrzymał się od głosu. Stwierdzam, że art. 13 wraz z uwzględnionymi poprawkami został przyjęty.

Art. 14. Czy są uwagi do art. 14? Nie widzę. Czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny wobec przyjęcia art. 14? Nie słyszę. Stwierdzam, że art. 14 został przyjęty.

Art. 15. Bardzo proszę, pani poseł Arent. Proszę uprzejmie.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, szanowni państwo, proponujemy skreślić art. 15. Uzasadnię. Projekt rzekomo jest związany jedynie z osobami transseksualnymi i wprowadza do systemu ogólną definicję płci. W konsekwencji bycie mężczyzną lub kobietą, zdaniem projektodawcy, opiera się wyłącznie na osobistych odczuciach, doświadczeniach, przeżyciach własnej płciowości. Innymi słowy, nie trzeba być osobą transseksualną lub cierpiącą na inną przypadłość, lecz wystarczy czuć się kobietą lub czuć się mężczyzną, by nimi się stać. Należy tutaj zwrócić uwagę także, że ta propozycja jest bardzo niebezpieczna, być może najbardziej ze wszystkich wskazanych, bowiem wprowadza zmianę nie tylko w sferze korekty płci i osób cierpiących na zaburzenia tożsamości płciowej, lecz ustanawia definicję, która obejmie cały system prawa, a więc między innymi prawo ubezpieczeń społecznych, prawo rodzinne, prawo pracy i tym podobne. Można więc sobie wyobrazić taką kuriozalną sytuację, kiedy jednostka, dokonując rekonstrukcji normy, powoła się właśnie na niniejszy artykuł, by stwierdzić, że z uwagi na fakt, że czuje się kobietą, a bycie kobietą zależy wyłącznie od wewnętrznych odczuć, przysługuje jej wcześniejszy wiek emerytalny, mimo że dotychczas w społeczeństwie funkcjonowała jako mężczyzna.

Reasumując, warto mimo że projekt bardzo rozluźnia pojęcie płci i ułatwia jej szybką zmianę… Projektowany przepis tak naprawdę całkowicie tę granicę znosi. Wprowadza zasadę, że o płci każdy sam będzie mógł dowolnie decydować i zdecydować w każdym momencie swojego życia. Wystarczy stwierdzić, tak jak mówiłam wcześniej, że czuję się kobietą, wnieść pozew na podstawie dobrze znanego osobom transseksualnym art. 189 k.p.c. i wskazać sądowi jako podstawę prawną omawiany przepis. Sąd wówczas nie będzie badał transseksualizmu lub innych czynników, lecz będzie musiał się oprzeć jedynie na wewnętrznych odczuciach jednostki. Na koniec warto jeszcze wskazać, że wprowadzenie takiej definicji do systemu prawa stanowi istotne zagrożenie dla realizacji art. 18 Konstytucji. Łatwo bowiem doprowadzić chociażby do unieważnienia małżeństwa z uwagi na niespodziewane oznajmione głębokie odczucia jednego z małżonków, co sprawi, że zaistnieje uzasadniona obawa co do istnienia związku jednopłciowego pod względem formalnoprawnym. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pan minister Kozdroń się również zgłasza. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

My proponowaliśmy już na wstępie skreślenie art. 15. Nie przedstawiam uzasadnienia, bo pani to ładnie przeczytała.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Myślę, że dobrze, że jest zgoda w jakiejś części.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Panie ministrze, uzasadniłam.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Zaraz udzielę głosu pani przewodniczącej.

Poseł Iwona Arent (PiS):

W jakiej formie to zrobiłam? Uzasadniłam w takiej, że chyba wszyscy zrozumieli, o czym mówiłam. Mogę powtórzyć jeszcze raz.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Nie, nie, nie. Pan minister się zgadza, a ja się cieszę, że jest zgoda między członkami połączonych Komisji. Jeszcze pan poseł Chmielowski się zgłaszał, a później pani przewodnicząca Mucha.

Poseł Piotr Chmielowski (SLD):

Dziękuję, panie przewodniczący. Pan minister Kozdroń już wytłumaczył. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję. Pani poseł Mucha. Bardzo proszę.

Poseł Joanna Mucha (PO):

Zgadzamy się na skreślenie tego artykułu, chociaż dramatycznie nie zgadzamy się z uzasadnieniem, które pani poseł przedstawiła. Ale myślę, że możemy w związku tym przejść do procedowania.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. W takim razie skoro jest taki konsensus, to zapytam, czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny propozycji skreślenia art. 15? Nie widzę. Stwierdzam, że art. 15 został skreślony.

Art. 16. Czy są uwagi do art. 16. Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący. Mamy kilka uwag o charakterze redakcyjno-legislacyjnym i jedną propozycję poprawki, uzgodnioną wcześniej z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych. Jeśli pan przewodniczący pozwoli, to w tej części będę chciała ją przeczytać i poprosić o krótkie uzasadnienie stronę rządową.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Poproszę bliżej mikrofon, bo rzeczywiście może być słabo słychać.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, mamy kilka propozycji o charakterze redakcyjno-legislacyjnym i propozycje poprawek zaproponowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, które oczywiście będą wymagały przejęcia przez któregoś z posłów. Zmiany o charakterze legislacyjno-redakcyjnym dotyczą, po pierwsze, zmiany pierwszej w ust. 1 po wyrazach w przedostatniej linijce tekstu „na podstawie postanowienia” chcielibyśmy dodać wyraz „prawomocnego”, ponieważ skutki przewidziane w tym przepisie wywołuje dopiero prawomocne postanowienie uwzględniające wniosek o uzgodnienie płci, zgodnie z treścią art. 9 ustawy. Równocześnie mamy propozycję legislacyjną polegającą na wydzieleniu zdania drugiego, czyli zdania zaczynającego się od wyrazów „nazwiskiem osoby” do odrębnego ustępu. Byłby to ust. 1a, ponieważ art. 29 w tej chwili ma więcej niż jeden ustęp. W związku z tym ulegnie oczywiście zmianie polecenie nowelizacyjne polegające na nadaniu brzmienia ust. 1 i dodanie ust. 1a. Kolejna propozycja o charakterze redakcyjno-legislacyjnym to jest identyczne rozwiązanie w ust. 3. Identyczne w sensie dodania po wyrazie „wydania” w drugiej linijce tekstu wyrazu „prawomocnego” przed wyrazem „postanowienia” z takim samym uzasadnieniem, ponieważ skutki wywołuje dopiero prawomocne postanowienie uwzględniające wniosek o uzgodnienie płci. W ust. 5 w zdaniu pierwszym po wyrazach „osobie, której” chcielibyśmy skreślić wyraz „ten” jako zbędny. W ust. 8 mieliśmy wątpliwości co do brzmienia tego przepisu, jakie jest zaproponowane w sprawozdaniu podkomisji, z uwagi – naszym zdaniem – na dość nie-

zręczne i nieprecyzyjne sformułowanie o administracyjnej zmianie imienia, imion lub nazwiska. W związku z tym mamy propozycję, żeby ten przepis sformułować w inny sposób. Równocześnie jest tutaj propozycja uzupełnienia ostatniego zdania w tym ustępie, w związku z tym jest to poprawka, która będzie wymagała przejęcia przez któregoś z posłów, następnie przyjęcia albo odrzucenia przez komisje. Proponowane brzmienie ust. 8 jest następujące: Prawomocne orzeczenie wydane na podstawie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku…

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Przepraszam na moment. Szanowni państwo, jest dość spory szum, a ponieważ słabo słychać panią mecenas, to proszę o zaprzestanie rozmów. Gdyby pani była uprzejma jeszcze raz przeczytać poprawkę.

Legislator Magdalena Klorek:

Ust. 8 otrzymuje brzmienie: Prawomocne orzeczenie wydane na podstawie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego albo na podstawie art. 31 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego może stanowić podstawę do sporządzenia nowego aktu urodzenia na wniosek osoby, której akt dotyczy, jeżeli do dotychczasowego aktu urodzenia dołączono wzmiankę dodatkową – i tu jest zmiana – na podstawie decyzji o zmianie imienia, imion lub nazwiska. Dalej. Kierownik urzędu stanu cywilnego sporządzający nowy akt urodzenia zamieszcza w nim dane osoby z dotychczasowego aktu urodzenia, uwzględniając treść dołączonych do niego wzmianek dodatkowych.

Równocześnie, panie przewodniczący, mamy wątpliwość co do art. 75b, ostatniego w tej zmianie, ale to już może po przyjęciu przez państwa tych propozycji redakcyjnych i rozstrzygnięciu poprawki.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Może najpierw zapytam o opinię panią dyrektor, jak MSW odnosi się do zaproponowanych zmian. Bardzo proszę.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Jeszcze raz bardzo dziękuję za udzielenie mi głosu. Jeżeli chodzi o zmiany redakcyjne, nie mogę mieć uwag, to są słuszne zmiany, podział na ust. 1a, zgłoszone przez Biuro Legislacyjne. Jeżeli chodzi o dodanie wyrazu „prawomocny”, to oczywiście też jest to słuszna zmiana, bo chodzi tutaj o te postanowienia, które rzeczywiście już uzyskały prawomocność, w związku z tym ta uwaga również jest słuszna. Jeżeli chodzi o dodanie kolejnego wyrazu „prawomocny”, to ja tylko chciałabym zwrócić uwagę, że tu chodzi o ust. 3: Jeżeli nazwisko rodowe i nazwisko noszone przez osobę w chwili wydania prawomocnego postanowienia… I na to prosiłabym zwrócić uwagę.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Na momencik oddam głos pani mecenas, żeby od razu na bieżąco tę sprawę wyjaśnić. Proszę bardzo.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, może powtórzę propozycję. Nasza propozycja dodania wyrazu „prawomocnego” dotyczy zmiany pierwszej ust. 1, przedostatnia linijka tekstu po wyrazach „na podstawie” przed wyrazem „postanowienia”. I analogiczna zmiana w ust. 3: Jeżeli nazwisko rodowe i nazwisko noszone przez osobę w chwili wydania… i tutaj dodać „prawomocnego” postanowienia i dalej jak w tekście. Oczywiście mowa jest o ust. 3 art. 75a, czyli zmianie trzeciej w art. 16.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pani dyrektor. Proszę bardzo.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Tak, oczywiście. Jeżeli chodzi o ust. 5, to również zgadzamy się ze zgłoszoną uwagą dotyczącą wykreślenia wyrazu „ten”. Ta uwaga jest również słuszna. Jeżeli chodzi o zapis ust. 8, to też zgadzamy się z proponowaną zmianą. Ja tylko wyjaśnię, że tutaj chodzi

o sytuację, kiedy zostały wydane już orzeczenia na podstawie art. 189 Kodeksu cywilnego bądź też art. 30 byłej ustawy o aktach stanu cywilnego, kiedy osoba – mimo że do jej obecnego aktu została dodana wzmianka o zmianie – może żądać czy wnioskować o sporządzenie nowego aktu urodzenia. To tylko gwoli wyjaśnienia, skąd ta propozycja.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Ponieważ te poprawki są dosyć spore i zauważone przez Biuro Legislacyjne, to taka uwaga na przyszłość, że czasami warto dać sobie chwilę, przyjmując sprawozdanie podkomisji, bo zapewne Biuro Legislacyjne przygotowałoby w jednolitej treści sprawozdanie i byśmy nie mieli tych piętrowych poprawek. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Zgadzam się z tymi propozycjami, łącznie z poprawką merytoryczną, dotyczącą ust. 8. Ja nie bardzo rozumiem, dlaczego pani dyrektor ma wątpliwości, jeżeli chodzi o ust. 8.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Jak rozumiem, już teraz pani dyrektor nie ma wątpliwości, miała pani początkowo, ale proszę się odnieść do wypowiedzi pana ministra.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Ja nie mam wątpliwości, ja tylko wyjaśniłam skąd propozycja takiego zapisu.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy są chętni do zabrania głosu w dyskusji? Nie widzę. W takim razie, jak rozumiem, pani przewodnicząca Mucha przejmuje te poprawki. Bardzo proszę, jeszcze pani mecenas. Bardzo proszę.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący. Mamy jeszcze jedną propozycję. Zmiana trzecia i ostatni artykuł w tej zmianie, to jest art. 75b. Tutaj również po uzgodnieniach z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych pojawiła się propozycja uzupełnienia tego przepisu. Biorąc pod uwagę, iż w art. 12 procedowanej ustawy obok wyrazów „kierownika urzędu stanu cywilnego" dodaliśmy „upoważnionego przez niego urzędnika urzędu stanu cywilnego" jako również właściwego do dokonania czynności objętych tą ustawą. Tutaj również była propozycja, aby czynności, o których mowa w art. 75b, czyli zawiadomienie Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego mógł również wykonywać upoważniony przez kierownika urzędu stanu cywilnego pracownik urzędu, jak w tym przypadku wynika z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z tym propozycja przygotowanej poprawki jest następująca: Kierownik urzędu stanu cywilnego, o którym mowa w art. 75a ust. 3 lub upoważniony przez niego pracownik urzędu stanu cywilnego zawiadamia Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego o zmianie danych osobowych dokonanej na podstawie orzeczenia uzgadniającego płeć. Czyli zmiana polega na dodaniu wyrazów „lub upoważniony przez niego pracownik urzędu stanu cywilnego" i po wyrazie „Biuro Informacyjne" to jest oczywiście korekta nazwy.

Panie przewodniczący, przy okazji poprawki jeżeli możemy zgłosić już ostatnią wątpliwość do tej zmiany. Powołujemy się tutaj na kierownika urzędu stanu cywilnego, o którym mowa w art. 75a ust. 3, czyli tego kierownika, który będzie sporządzał nowy akt urodzenia osoby, której płeć uzgodniono w trybie określonym w przepisach ustawy. Natomiast mamy również kierownika urzędu stanu cywilnego, który w naszej ocenie nie jest tym kierownikiem, o którym mowa w art. 75a ust. 3, mianowicie kierownika urzędu stanu cywilnego, o którym jest mowa w art. 75a ust. 8, również w zmianie trzeciej. W związku z tym jeśli mielibyśmy objąć obowiązkiem informacyjnym również kierownika z art. 75a ust. 8, poprawka, którą przed chwilą przeczytałam, wymagałaby uzupełnienia w tym zakresie poprzez zmianę odesłania.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, pani dyrektor, o opinię.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Jeżeli chodzi o art. 75b, to ja tylko powiem, że on jest konsekwencją poprawek przyjętych w art. 18, które zostały uwzględnione przy pracach przy Krajowym Rejestrze Karnym. Natomiast jeżeli chodzi o poprawkę redakcyjną, to absolutnie zgadzam się tutaj z Biurem Legislacyjnym, że jest ona konieczna.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Muszę powiedzieć, że jak na tak krótką ustawę jest wyjątkowo dużo niedoróbek i bardzo dobrze, że zostały wyłapane przez Biuro Legislacyjne. Szkoda, że – tak jak powiedziałem – zabrakło choćby jednego dnia więcej pracy w podkomisji. Proszę bardzo, panie mecenasie.

Legislator Łukasz Nykiel:

Panie przewodniczący, chcielibyśmy tutaj poprosić o jeszcze jedno wyjaśnienie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Jeśli chodzi o konsekwencje zmian przyjętych w art. 12, pełna zgoda, dodajemy „lub upoważniony przez niego pracownik urzędu stanu cywilnego", pełna zgoda co do tego, że jest korekta redakcyjna „Biura Informacyjnego" na „Biuro Informacyjne", natomiast koleżanka zgłaszała jeszcze uwagę i wątpliwość, czy nie powinniśmy uzupełnić tego przepisu o „kierownika urzędu stanu cywilnego, o którym mowa w art. 75a ust. 3 i 8". Dlaczego? Dlatego że w ust. 8 art. 75a mowa jest o prawomocnych orzeczeniach wydanych na podstawie k.p.c. oraz starego prawa o aktach stanu cywilnego, a nie na podstawie prawomocnego postanowienia uwzględniającego wniosek o uzgodnienie płci, które to postanowienie będzie wydawane na podstawie ustawy o uzgodnieniu płci. Wydaje się, że to jednak nie jest zmiana redakcyjna, tylko trzeba będzie dokonać ewentualnie analizy merytorycznej. O tę analizę chcemy prosić.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Bardzo proszę, pani dyrektor.

Dyrektor Departamentu Spraw Obywatelskich MSW Karolina Grenda:

Zgadzam się z uwagą pana legislatora. Powinniśmy uwzględnić tutaj również ust. 8.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Jeszcze mam pytanie do pana ministra Kozdronia. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Przychylam się do stanowiska Biura Legislacyjnego, ponieważ rzeczywiście kierownik urzędu stanu cywilnego określony w ust. 3 jest innym kierownikiem od tego, który jest określony w ust. 8, ponieważ w ust. 8, tak jak pani mecenas powiedziała, jest to kierownik, który wydał na podstawie art. 189 i 31 Prawa o aktach stanu cywilnego, czyli w tym starym postępowaniu, orzeczenie o zmianie płci. To dotyczy innego czasu.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Rozumiem, a co do wcześniejszych uwag nie miał pan okazji się wypowiadać. Nie ma pan żadnych uwag?

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Nie, nie mam wątpliwości, bo to są poprawki redakcyjno-legislacyjne.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze. Dziękuję uprzejmie. W takim razie będziemy głosować. Rozumiem, że wszystkie poprawki zostały przejęte przez panią poseł Muchę. Proszę w takim razie o podpowiedź co do kolejności głosowania poprawek. Bardzo proszę, pani mecenas.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, tak jak wcześniej, proponujemy najpierw przyjąć poprawki o charakterze redakcyjno-legislacyjnym, następnie głosowanie poprawki do ust. 8 i poprawki do art. 75b jako kolejnej.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Czy jest głos sprzeciwu wobec przyjęcia zaproponowanych przez Biuro Legislacyjne przejętych przez panią poseł Muchę poprawek redakcyjno-legislacyjnych? Nie widzę. Stwierdzam zatem, że te poprawki zostały przyjęte.

Czy jest ktoś przeciwny propozycji przyjęcia zmiany w ust. 8… Czy dobrze powiedziałem?

Legislator Magdalena Klorek:

Tak, w zmianie trzeciej w art. 75a.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

W ust. 8 zmianie trzeciej w art. 75a. Czy jest ktoś przeciwny? Nie widzę. Stwierdzam, że poprawka została przyjęta.

I ostatnia z poprawek, dotycząca art. 75b. Czy ktoś z pań i panów posłów jest przeciwny wobec propozycji przyjęcia tej poprawki? Nie widzę. Stwierdzam zatem, że poprawka w art. 75b została przyjęta.

Przechodzimy do głosowania nad całym art. 16. Czy ktoś z pan i panów posłów jest przeciwny wobec przyjęcia art. 16 wraz z przyjętymi zmianami? Nie widzę. Stwierdzam zatem, że art. 16 został przyjęty wraz z przyjętymi wcześniej poprawkami.

Art. 17. Czy są uwagi do art. 17? Biuro Legislacyjne, które odwala za nas robotę, bardzo proszę.

Legislator Łukasz Nykiel:

Panie przewodniczący, nie do samego art. 17, natomiast zgłaszam się z uwagi na fakt, iż chcielibyśmy dodać nowe oznaczenie Rozdziału 5. Tytuł tego rozdziału byłby następujący: „Przepis przejściowy i końcowy". Jest to w pewnym sensie konsekwencja uwagi do tytułu Rozdziału 4, który zmieniliśmy z „Przepisów zmieniających, przejściowych i końcowych", na „Zmiany w przepisach obowiązujących", więc musimy dodać nowe oznaczenie Rozdział 5 „Przepis przejściowy i końcowy". Czyli art. 17 jest przepisem przejściowym, oczywiście art. 18 przepisem końcowym. Jest to jak gdyby konsekwencja uwagi do zmiany tytułu Rozdziału 4 i nie wymaga przejęcia.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dobrze, dziękuję. Czy to wymaga głosowania, panie mecenasie? Raczej nie. W takim razie dziękuję za tę uwagę i przyjmujemy ją. Czy są inne uwagi do art. 17? Nie słyszę. Czy jest ktoś przeciwny wobec propozycji przyjęcia art. 17? Nie słyszę. Stwierdzam, że art. 17 został przyjęty.

Art. 18. Czy są uwagi do art. 18? Nie słyszę. Czy jest ktoś z pań bądź panów posłów przeciwny wobec propozycji przyjęcia art. 18? Nie słyszę. Stwierdzam, że art. 18 został przyjęty.

Będziemy teraz głosować nad całością ustawy. Bardzo proszę. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem ustawy? Kto jest przeciwny? Kto się wstrzymał? 25 osób głosowało za, 5 osób było przeciw, 1 osoba się wstrzymała. Stwierdzam, że ustawa została przyjęta.

Jeszcze pani poseł Arent. Bardzo proszę.

Poseł Iwona Arent (PiS):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Ja bardzo krótko chciałam zabrać głos. Podczas posiedzenia Komisji doszedł pan profesor Lew Starowicz, który dla mojego pokolenia był autorytetem w pewnej dziedzinie. Chciałam się dowiedzieć, czy transseksualizm jest chorobą, czy nie? Chciałabym to usłyszeć od pana profesora. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Proszę jeszcze o odpowiedź na to pytanie. Oprócz tego będziemy też musieli wyznaczyć posła sprawozdawcę, ale to za moment. Bardzo proszę, panie profesorze.

Konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii Zbigniew Lew Starowicz:

Lekarzy obowiązują dwie klasyfikacje. W klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 jest taka kategoria diagnostyczna jak transseksualizm. W klasyfikacji Amery-

kańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego DSM-5 jest rozpoznanie nadrzędne: zespół dezaprobaty płci i jednym z wariantów jest transseksualizm. Tak to wygląda.

Poseł Iwona Arent (PiS):

A jak to jest w Polsce?

Konsultant krajowy w dziedzinie seksuologii Zbigniew Lew Starowicz:

My oczywiście podlegamy tym międzynarodowym klasyfikacjom medycznym. Jak my mamy pacjenta, który chce zmianić płeć, to my mu dajemy numerek statystyczny z klasyfikacji ICD-10.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Pozostaje jeszcze kwestia wyznaczenia posła sprawozdawcy. Jak rozumem, pani poseł Mucha będzie przedstawicielem połączonych Komisji. Czy są inne propozycje? Nie słyszę. Czy pani poseł Mucha wyraża zgodę?

Poseł Joanna Mucha (PO):

Panie przewodniczący, z radością wyrażam zgodę. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tomasz Latos (PiS):

Dziękuję bardzo. Rozumiem, że nie ma innych propozycji i nikt nie jest przeciwny wobec propozycji wyznaczenia pani poseł Muchy na sprawozdawcę Komisji. Dziękuję bardzo.

Zamykam posiedzenie Komisji.